

6. Husholdningene

De fleste husholdninger har opplevd en betydelig økning i disponibel realinntekt de senere årene. Denne veksten har vært størst i eldre aldersgrupper og lavest for unge barnefamilier. Ulikheten i husholdningenes inntekter har også økt, noe som i hovedsak skyldes økte kapitalinntekter. Økningen i husholdningenes inntekt har ført til økt vekst i både konsum og sparing det siste året. Den økte sparingen har bl.a. medført en vekst i nettoformuen. I tillegg til økt sparing, ser vi også en fortsatt vekst i nettoformuen som følge av en betydelig økning i realformue på grunn av økte boligpriser. Veksten i realformuen er ulikt fordelt, og spredningen i formuesfordelingen har økt de senere årene. De høye boligprisene har i tillegg medført en økning i andelen husholdninger med høy gjeldsandel, spesielt blant de yngre aldersgruppene. Etter 2012 har imidlertid gjeldsveksten avtatt noe samtidig som rentene på boliglån har falt. Bankene har også strammet noe inn på sin kredittpraksis de siste årene.

6.1 Inntekt

Til tross for lavere lønnsvekst og høyere arbeidsledighet hadde norske husholdninger en vekst i disponibel realinntekt på 2,3 prosent i 2015. Dette er likevel noe under gjennomsnittet over siste 10 år på 2,6 prosent. Fra 2013 har veksten i disponibel realinntekt vært avtakende.

Disponibel realinntekt

Husholdningenes disponible inntekt for 2015 er beregnet til 1312 milliarder kroner i følge foreløpige tall. Regnet per innbygger var den disponible inntekten om lag 253 000 kroner, som er rundt 8500 kroner høyere enn året før. Disponibel realinntekt, som er disponibel

Tabell 6.1. Husholdninger¹. Inntekter og utgifter². Milliarder kroner

	Løpende priser				Realvekst. Prosent ³			Bidrag til vekst i disponibel realinntekt. Prosentpoeng		
	2012	2013	2014*	2015*	2013	2014*	2015*	2013	2014*	2015*
Inntekter	1769,5	1864,4	1952,6	2027,0	3,2	2,6	1,6	5,8	4,0	2,3
Lønn ⁴	1041,5	1097,5	1143,6	1178,4	3,2	2,1	0,9	3,0	1,9	0,8
Blandet inntekt	104,8	106,0	114,8	123,0	-0,9	6,1	4,8	-0,1	0,5	0,4
Formuesinntekter	106,4	109,3	114,2	113,2	0,7	2,4	-3,0	0,1	0,2	-0,3
herav: mottatt aksjeutbytte	34,5	38,1	41,2	42,8	8,2	6,1	1,6	0,3	0,2	0,0
Offentlige stønader	380,7	397,6	422,0	451,9	2,3	4,0	4,8	0,8	1,3	1,6
Andre inntekter (netto)	136,1	154,0	157,9	160,5	10,8	0,5	-0,5	1,3	0,1	-0,1
Korreksjon for indirekte målte banktjenester	53,7	63,1	63,4	61,7	15,1	-1,4	-4,8	0,7	-0,1	-0,2
Utgifter	696,0	733,0	760,3	776,3	3,2	1,7	-0,1	-2,0	-1,0	0,0
Skatt av inntekt og formue	586,7	619,2	644,8	674,6	3,4	2,1	2,4	-1,8	-1,1	-1,2
Formuesutgifter	109,3	113,8	115,5	101,8	2,1	-0,5	-13,8	-0,2	0,0	1,3
Disponibel inntekt	1127,2	1194,4	1255,7	1312,4	3,8	3,0	2,3			
Korr. sparing i pensj.fond	82	79	85	94						
Konsum	1121	1174	1219	1270						
Sparing	88	100	122	137						
Kapitaloverføringer, netto	1,9	17,2	1,9	0,3						
Nettorealinvesteringer	74,1	85,6	80,7	83,7						
Nettofinansinvestering	12,0	-3,0	39,1	52,7						
Memo:										
Sparerate	7,3	7,8	9,1	9,7						
Nettofinansinvesteringsrate	1,0	-0,2	2,9	3,7						
Inntekter per innbygger	352 600	367 000	380 100	390 500	2,0	1,5	0,6			
Utgifter per innbygger	138 700	144 300	148 000	149 600	1,9	0,5	-1,1			
Disponibel inntekt per innbygger	224 600	235 100	244 400	252 900	2,6	1,9	1,3			

¹ I tabellen vises tall for sektoren husholdninger. Tidligere omfattet tallene også sektoren ideelle organisasjoner.

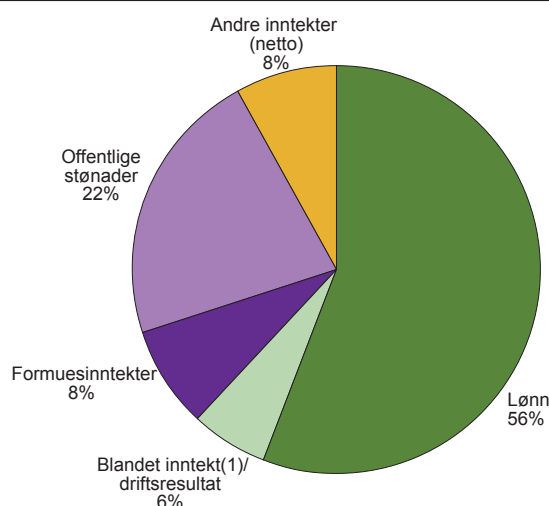
² På grunn av avrunding summerer ikke underkomponentene seg nøyaktig opp til totaltallene.

³ Nasjonalregnskapets prisindeks for konsum i husholdninger og ideelle organisasjoner er brukt som deflator (2005=1).

⁴ Lønn er eksklusiv avgift til folketrygden og pensjonspremier.

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Figur 6.1 **Sammensetning av husholdningenes samlede inntekter. Prosentandel. 2015**

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

inntekt justert for prisvekst i husholdningenes konsum, økte med 2,3 prosent.

Lønnsinntekter er husholdningenes viktigste inntektskilde, og har over en lengre periode hatt de største bidragene til veksten i disponibel realinntekt. Bidraget i 2015 var derimot bare 0,8 prosentpoeng, godt under gjennomsnittet for de siste 10 år på 3,6 prosentpoeng. I 2014 var bidraget på 1,9 prosentpoeng.

Pensjoner og stønader økte med vel 30 milliarder kroner i 2015 til 452 milliarder kroner. Dette tilsvarer en realvekst på 4,8 prosent og bidro til å trekke disponibel realinntekt opp med 1,6 prosentpoeng. Mye av økningen skyldes at det i 2015 ble innført høyere beskatning av uførepensjoner, som motsvares av en tilsvarende økning i uføreutbetalingene. Høyere alderspensjoner og stønader tilknyttet arbeidsledighet bidro også til utviklingen.

På tross av skatteletter økte skatt på inntekt og formue med rundt 30 milliarder kroner i 2015. Isolert sett var dermed effekten av beskatning av uførepensjon større enn skattelettene som ble gitt. Økte skatter bidro til å trekke ned disponibel realinntekt med 1,2 prosentpoeng.

Husholdningenes formuesinntekter består i hovedsak av renter på bankinnskudd og mottatt aksjeutbytte samt beregnet avkastning på forsikringskrav, mens formuesutgiftene i stor grad består av gjeldsrenter. Formuesinntektene var rundt 1 milliard kroner lavere i 2015 sammenliknet med året før. Lavere gjeldsrenter gjennom 2015 førte til reduserte formuesutgifter på rundt 14 milliarder kroner. Dette bidro til å trekke opp disponibel realinntekt med 1,3 prosentpoeng.

Inntektsfordelingen

For å beskrive inntektsutviklingen i ulike husholdningsgrupper benyttes informasjon fra Statistisk sentralbyrås

inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger.

Inntektsstatistikken dekker de fleste kontante inntekter som mottas av norske privathusholdninger. De siste tallene i denne statistikken er fra 2014.

Husholdningenes inntekter økte klart svakere i 2014 enn i de to foregående årene. Median inntekt etter skatt for alle privathusholdninger var på 478 700 kroner i 2014 – en økning på 1 prosent fra 2013 målt i faste priser. Fra 2011 til 2012 økte medianinntekten med 2,7 prosent, mens inntektsveksten fra 2012 til 2013 var på 1,9 prosent.

Alle typer husholdninger hadde en realvekst i sine inntekter i 2014. Sterkest inntektsvekst hadde de eldre husholdningene. Par uten barn der eldste person er 65 år og eldre økte sin medianinntekt med 2,2 prosent fra 2013 til 2014. Tilsvarende vekst blant aleneboende 65 år og eldre var 2,1 prosent. Svakest inntektsvekst hadde unge aleneboende (under 45 år) og enslige forsørgere. Begge disse gruppene økte sin medianinntekt med 0,7 prosent fra 2013 til 2014.

Ser vi på inntektsveksten over de siste fem årene, fra 2009 til 2014, har medianinntekten økt med 10,8 prosent målt i faste priser. Det er klare forskjeller mellom ulike husholdningstypers inntektsutvikling de fem siste årene. De eldste husholdningene har økt inntektene mest. Par uten barn, der eldste person er 65 år eller eldre, hadde en medianinntekt som var 21,1 prosent høyere i 2014, sammenliknet med hva tilsvarende husholdningstype hadde i 2009. Dette var en nesten dobbelt så sterk inntektsvekst som den generelle veksten i denne perioden, som var 10,8 prosent. Også enslige pensjonister og par uten barn, der eldste person er i alderen 45-64 år, har økt inntektene klart mer enn alle husholdningene sett under ett. Pensjonsreformen i 2011 innførte nye regler om fleksibelt uttak av alderspensjon i alderen 62 til 75 år. Dette gjør det mulig å ta ut gradert pensjon, og kombinere arbeid og pensjon fritt uten avkortning av pensjonen. I tillegg har gode trygdeoppgjør og nye pensjonistkull med høyere tilleggspensjoner bidratt til den gode realveksten i husholdningsinntekten for pensjonistene.

Gruppene med svakest realvekst i husholdningsinntektene de siste fem årene var unge aleneboende og unge par uten barn, samt småbarnsfamilier og enslige forsørgere. Alle disse gruppene hadde en økning i inntektene mellom 2009 og 2014 som var lavere enn den generelle inntektsveksten i samfunnet.

Rangeres fylkene etter størrelsen på husholdningenes inntekt etter skatt per forbruksenhet, det vil si at en justerer husholdningsinntekten for ulik husholdningsstørrelse og -sammensetning, er det husholdningene i Akershus som har de høyeste inntektene. Medianinntekten til husholdningene i dette fylket lå i 2014 drøyt 8 prosent høyere enn medianinntekten for hele landet. Også husholdningene i Rogaland, Hordaland, Oslo og Finnmark hadde inntekter som

lå over medianen for landet. Det er husholdningene i Hedmark, Oppland og Østfold som har de laveste inntektsnivåene. Medianinntektene til husholdningene i disse fylkene lå på om lag 93-94 prosent av nivået for hele landet, eller 16-17 prosent lavere enn inntektsnivået til husholdningene i Akershus. De fylkesvise forskjellene i inntektsnivå i 2014 følger stort sett det samme mønsteret som tidligere år.

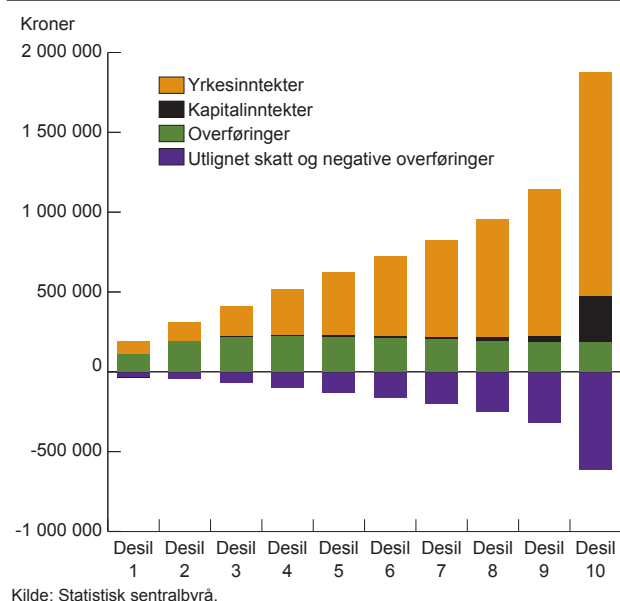
En metode for å studere hvordan inntektene er fordelt i samfunnet er å sortere hele befolkningen etter størrelsen på inntekt etter skatt per forbruksenhet. Det vil si at husholdningsinntekten korrigeres for størrelse og sammensetning, og deretter deles inn i for eksempel ti like store grupper, kalt desiler. I 2014 disponerte tidelen med lavest inntekt 3,8 prosent av all inntekt, en nedgang fra 3,9 prosent i 2013. Tidelen med høyest inntekt har på sin side økt sin andel av totalinntekten fra 20,7 prosent i 2013 til 21,2 prosent i 2014. Også summariske ulikhetsmål som beskriver hele inntektsfordelingen, f.eks. Gini-koeffisienten viser at ulikheten ble større i 2014. Denne koeffisienten økte fra 0,241 i 2013 til 0,247 i 2014. Siden 2009 har den observerte ulikheten økt for hvert eneste år ved at tidelen av befolkningen med høyest inntekt disponerer en økende andel av totalinntektene, mens tidelen med laveste inntekt har fått redusert sin andel.

Økningen i inntektsulikhet fra 2013 til 2014 skyldes blant annet økte kapitalinntekter, og da først og fremst mottatt aksjeutbytte. Dette er inntekter som i stor grad tilfaller husholdningene i toppen av inntektsfordelingen. Inntektsveksten til husholdningene nederst i fordelingen har på sin side vært klart svakere enn resten av befolkningen de siste årene. Mange her har innvandrerbakgrunn. I de siste ti årene har andelen personer med innvandrerbakgrunn i laveste inntektsklasse fordoblet seg fra 23 til 46 prosent. Dette gir seg også utslag i alderssammensetningen. I laveste inntektsdesil finner man nå flere unge aleneboende og barnefamilier sammenlignet med noen få år tilbake. Husholdninger nederst i inntektsfordelingen er ellers kjennetegnet av å ha en svak tilknytning til arbeidsmarkedet, og stønadsandelen er stor.

Figur 6.2 viser det gjennomsnittlige nivået på ulike typer inntekter til husholdningene i de ulike inntektsdesilene i 2014 (studenthusholdninger utelatt). I nederste inntektsdesil utgjorde gjennomsnittlig husholdningsinntekt før fratrekk for utlignet skatt 184 000 kroner. Om lag 60 prosent av husholdningsinntekten består av ulike overføringer. Viktigst er alderspensjon, uføreytelser og andre overføringer fra folketrygden, men også en del skattefrie overføringer som sosialhjelp, barne-trygd og bostøtte har en viktig inntektsmessig betydning for husholdningene nederst i inntektsfordelingen. Økonomisk sosialhjelp utgjør alene i gjennomsnitt 6 prosent av disse husholdningenes samlede inntekt.

Også blant husholdningene i inntektsdesilene to og tre bidrar ulike typer overføringer mer enn inntekt

Figur 6.2 Gjennomsnittlige inntekter og utlignet skatt for husholdninger etter desilfordelt inntekt etter skatt per forbruksenhet (EU-skala). Kroner. 2014

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

fra arbeid (lønnsinntekt og netto næringsinntekt) til husholdningens samlede inntekter. Men her har ulike ytelser fra folketrygden en enda større inntektsmessig betydning enn i laveste inntektsdesil, mens skattefrie overføringer i form av barnetrygd, bostøtte og sosialhjelp mv. har en mer beskjeden andel av husholdningsinntekten.

Lenger opp i inntektsfordelingen, fra og med inntektsdesil fire, øker tilknytningen til arbeidslivet. I desil fire utgjør yrkesinntekter i gjennomsnitt 55 prosent av husholdningenes samlede inntekt. Andelen øker for hvert inntektsdesil til nest øverste inntektsklasse der lønnsinntekter og netto næringsinntekter utgjør drøyt 80 prosent av husholdningsinntekten. Yrkesinntektenes andel i øverste inntektsdesil er om lag 75 prosent, men den lavere andelen skyldes at kapitalinntektene har en stor inntektsmessig betydning for husholdningene med høyest inntekt. Drøyt 15 prosent av husholdningsinntekten i øverste desil består av renter på bankinnskudd, aksjeutbytte, realisasjonsgevinster mv. I de andre inntektsdesilene utgjør kapitalinntekter langt mindre – i gjennomsnitt 2-3 prosent av samlet husholdningsinntekt. I nederste desil er gjennomsnittlige kapitalinntekter negative. Dette skyldes at negative kapitalinntekter i form av tap ved salg av verdipapirer eller fast eiendom er høyere enn positive kapitalinntekter.

Husholdningene i øverste inntektsdesil har i 2014 en gjennomsnittlig samlet inntekt (før skatt) på 1 875 000 kroner – om lag ti ganger så høyt som tilsvarende inntekt i laveste inntektsdesil. Utlignet skatt utjevner en del av denne inntektsforskjellen. I laveste inntektsdesil utgjør utlignet skatt og negative overføringer (underholdsbidrag underlagt offentlig avtale, føderådsettelser, premie til privat og offentlig pensjonsordning i arbeidsforhold mv.) om lag 32 000 kroner. I øverste inntektsdesil er tilsvarende beløp i gjennomsnitt 611 000

Boks 6.1. Offentlige tjenester påvirker omfanget av fattigdom i europeiske land

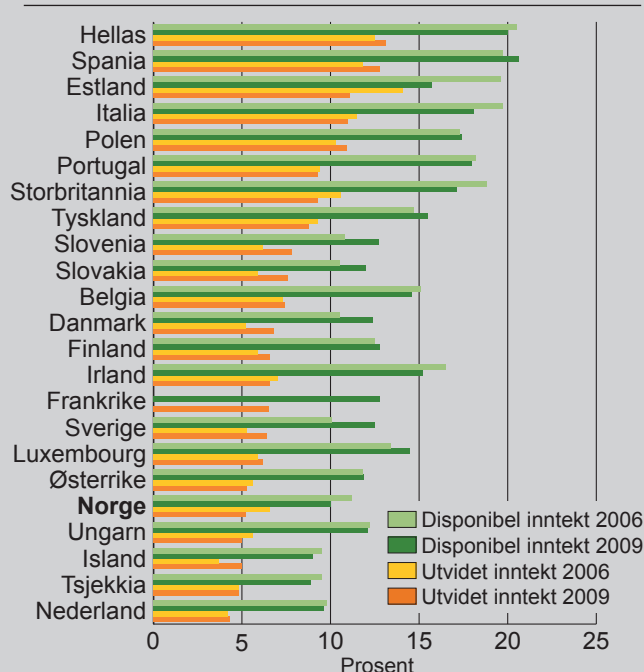
De fleste studier av økonomisk ulikhet og fattigdom er basert på data for husholdenes disponible inntekter (se avsnitt om inntektsfordeling og figur 6.2). Disponibel inntekt er lik summen av markedsinntekter og offentlige kontantoverføringer (barnetrygd og andre offentlige trygder), fratrasket inntektsskatter. Men siden husholdene betaler skatt av inntekten er det viktig å ta hensyn til at skattene blir brukt til å finansiere offentlige tjenester som er gratis eller sterkt subsidierte. Ved å ta hensyn til at yngre personer har behov for barnehager og skoler, mens eldre personer i større grad har behov for pleie og omsorg, har flere studier utført i SSB vist at den offentlige tjenesteproduksjonen har en betydelig omfordelingseffekt både i Norge og i EU-landene.

Begrepet utvidet inntekt er definert ved summen av disponibel inntekt og verdien av mottatte offentlige tjenester. Aaberge, Langørgen og Lindgren (2013) studerer omfanget av fattigdom og ulikhet i 23 europeiske land i 2006 og 2009 når inntektene er målt henholdsvis som disponibel inntekt eller utvidet inntekt. De offentlige tjenestene som er inkludert i analysen er barnehager, utdanning, helsetjenester og pleie- og omsorgstjenester. Studien er basert på inntektsopplysninger i en europeisk utvalgsundersøkelse (EU-SILC) kombinert med data for offentlige tjenester fra OECD. De offentlige tjenestene er fordelt på ulike aldersgrupper basert på gjennomsnittlige offentlige brukersubsidier mottatt i hver aldersgruppe innenfor hvert land. I verdsettingen av tjenestene er det tatt hensyn til at behovet for ulike offentlige tjenester varierer med alderen til individet.

Figuren viser anslag for andelen fattige i de 23 europeiske land i 2006 og 2009. Personer i hushold som har mindre enn 60 prosent av medianinntekten i hvert enkelt land blir definert som fattige. Det betyr at fattigdomsgrensen forutsettes å være avhengig av den generelle levestandarden i samfunnet. Denne metoden for måling av fattigdom benyttes både av EU og OECD. Sammenligningen mellom EU-landene (inkludert Norge og de andre EØS-landene) er vanligvis basert på data for husholdenes disponible inntekter (inntekt etter skatt). Men siden omfanget av offentlige tjenester varierer mye mellom EU-landene, er det grunn til å stille spørsmål ved sammenlignbarheten mellom land når fattigdomstallene er basert på observerte disponible inntekter.

Resultatene viser at andelen fattige i de fleste land blir omtrent halvert når vi baserer målingen på utvidet inntekt i stedet for disponibel inntekt. For begge inntektsbegrep er det spesielt Spania, Hellas og Italia som har en høy andel fattige, mens Norge kommer i gruppen av land med lav fattigdom sammen med Østerrike, Danmark, Finland, Ungarn, Island, Luxembourg, Nederland og Sverige. Finanskrisen i 2007/2008 bidro til at fattigdommen økte i de fleste av de 23 europeiske landene som inngår i denne studien. Ett av unntakene er Norge hvor andelen fattige gikk betydelig ned fra 2006 til 2009. To andre unntak er Estland og Storbritannia.

Figur 1. Andelen fattige i europeiske land etter innteksdefinisjon

Kilde: Aaberge, R., A. Langørgen and P. Lindgren (2013).

Referanser

Aaberge, R., A. Langørgen and P. Lindgren (2013): "The Distributional Impact of Public Services in European Countries", Eurostat Methodologies and Working Paper Series. Luxembourg: Publications Office of the European Union.

kroner. Husholdningene i inntektsdesilene 6-10 har til sammen drøyt 80 prosent av total utlignet skatt og negative overføringer. Totale overføringer, skattepliktige og skattefrie, fordeler seg med omtrent hver sin halvpart på desilgruppene 1-5 og 6-10.

6.2 Konsum og sparing i husholdninger

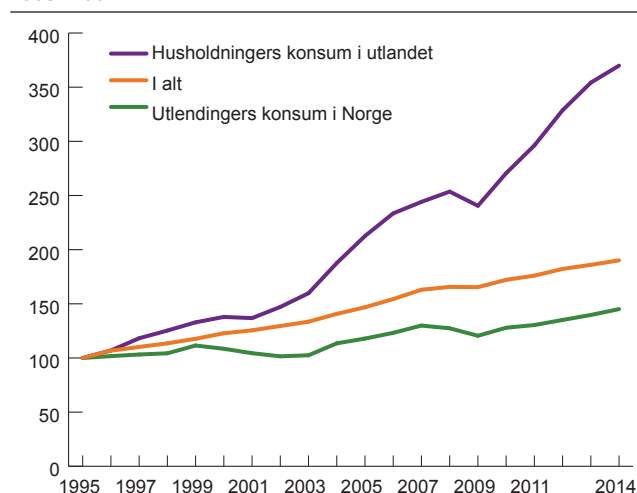
Foreløpige anslag viser at husholdningenes konsum var på 1 270 milliarder kroner i 2015. Det er 51 milliarder, eller 4,2 prosent, mer enn i 2014. Prisveksten for konsumet var i følge nasjonalregnskapet på 2,2 prosent i samme periode. Dette medførte en volumvekst på 2,0 prosent i 2015, mot 1,7 i 2014. Med unntak av svak vekst i 3. kvartal, økte konsumet jevnt gjennom hele året.

Moderat vekst i husholdningenes konsum

Husholdningenes varekonsum hadde en volumøkning på 1,1 prosent i 2015. Dette er en noe sterkere vekst enn i 2014 da veksten var på 0,6 prosent. Kjøp av transportmidler og klær og sko hadde en sterk vekst i 2015 og bidro til å trekke opp varekonsumet med henholdsvis 0,5 og 0,4 prosentpoeng. Konsumet av møbler og hvitevarer viste derimot en nedgang i 2015.

Tjenestekonsumet økte med 3,4 prosent, målt i faste priser. Det var en generell oppgang, men særlig hotell- og restauranttjenester og fritidstjenester trakk opp veksten.

Figur 6.3. Konsum i husholdninger. Sesongjustert. Volumindeks. 1995=100

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 6.2. Utviklingen i husholdningers og ideelle organisasjoners konsum fordelt på hovedgrupper. Volum- og prisendring fra foregående år i prosent

	Mrd. kroner 2015 ¹	Volum- endring 2014	Volum- endring 2015	Pris- endring 2014	Pris- endring 2015
Konsum i husholdninger og ideelle organisasjoner	1335,6	1,7	2,0	2,1	2,2
Konsum i husholdninger	1269,6	1,7	2,0	2,0	2,2
- Varekonsum	590,6	0,6	1,1	1,5	2,0
- Tjenestekonsum	614,2	2,9	3,4	2,1	1,4
- Hushold. konsum i utlandet	104,7	3,0	1,2	5,6	7,7
- Utlendingers konsum i Norge ²	-39,9	5,1	10,4	2,0	1,8
Konsum i ideelle organisasjoner	66,0	1,4	3,1	3,2	3,8

¹ Nivå tall i løpende priser.² Negativt fortegn markerer at denne størrelsen skal trekkes fra de øvrige komponentene.

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

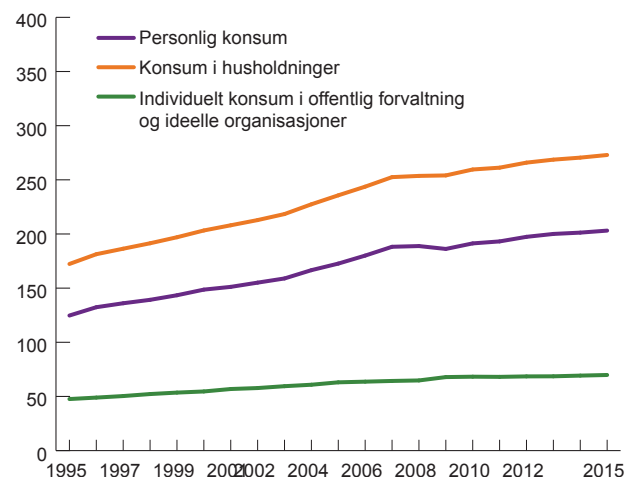
Norske husholdningers konsum i utlandet økte med 1,2 prosent i 2015, etter en vekst på 3 prosent i 2014. Den lave veksten de to siste årene står i sterk kontrast med veksten i 2010-2013 da veksten i gjennomsnitt var 10,8 prosent. Avdempingen i veksten må ses i sammenheng med svekkelsen av kronen gjennom de to siste årene, som førte til en relativt høy prisvekst på kjøp fra utlandet. I 2015 var prisveksten på husholdningenes konsum i utlandet på hele 7,7 prosent.

Utviklingen i personlig konsum

Det individuelle konsumet i offentlig forvaltning kan summeres sammen med (individuelt) konsum i ideelle organisasjoner og husholdningenes eget finansierte konsum (konsum i husholdninger) for å få fram husholdningenes faktiske eller personlige konsum. Figur 6.4 viser utviklingen i husholdningenes personlige konsum målt per innbygger i perioden 1995 til 2015.

Over hele perioden økte husholdningenes personlige konsum med 58 prosent. Husholdningenes eget finansierte konsum bidro med om lag 45 prosentpoeng

Figur 6.4. Husholdningene personlige konsum. 1000 2005-kroner

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

til denne veksten, mens det individuelle konsumet i offentlig forvaltning og ideelle organisasjoner bidro med 13 prosentpoeng.

Fremdeles høy sparing

Sparing defineres som husholdningenes disponible inntekt fratrukket konsumutgiftene og korrigert for husholdningenes sparing i pensjonsfond.

Husholdningenes sparing (uten ideelle organisasjoner) er for 2015 beregnet til 137 milliarder kroner, som er om lag 15 milliarder kroner høyere enn året før. Sparing per innbygger var dermed rundt 26 000 kroner, mot i underkant av 24 000 i 2014. Spareraten for husholdningene er foreløpig anslått til 9,7 prosent.

6.3 Formue og gjeld

Hovedbildet i husholdningenes finansielle sektorregnskap for 2015 var preget av avtakende finansielle investeringer og om lag samme gjeldsoptak som året før. De foreløpige tallene i tabell 6.3 viser at husholdningenes nettofinansinvesteringer falt fra 10 milliarder kroner i 2014 til -26 milliarder kroner i 2015. Nettofinansinvesteringene beregnes som differansen mellom investeringene i finansielle eiendeler og gjeldsoptaket. I 2015 utgjorde husholdningenes finansielle investeringer om lag 145 milliarder kroner, mens de samlede lånetransaksjonene økte gjelda med om lag 171 milliarder kroner. Lånetransaksjonene omfatter ny gjeld fratrukket avdrag på gammel gjeld pluss påløpte men ikke betalte gjeldsrenter.

Nettoformuen øker selv om nettofinansinvesteringene er negative

Nettofordringene er beregnet som differansen mellom de finansielle eiendelene og gjelden i tabell 6.3. Selv om husholdningenes nettofinansinvesteringer var negative økte likevel finansielle netto formue med om lag 31 milliarder kroner fra utgangen av 2014 til utgangen av 2015. Økningen forklares av netto gevinster fra finansielle eiendeler, som trakk opp netto formuen med

Tabell 6.3. Finansregnskap for husholdningene. Milliarder kroner

	Beholdninger ved utgangen av året		Transaksjoner		Andre endringer		Vekst ¹ , endring ² og rater ³ i prosent	
	2014	2015*	2014	2015*	2014	2015*	2014	2015*
Finansielle eiendeler / fordringer	3 752	3 958	179	145	71	61	5,1	3,9
Sedler, mynt og bankinnskudd	1 074	1 138	77	64	0	0	7,7	6,0
Omsettelige gjeldspapirer	10	12	2	3	0	-1	18,5	26,4
Aksjer	777	810	-9	-6	38	38	-1,2	-0,8
Verdipapirfundsandeler	132	145	5	9	9	4	3,8	6,7
Forsikringstekniske reserver	1254	13 21	85	68	15	-1	7,4	5,5
Utlån, annen egenkapital og andre fordringer	506	532	20	7	10	20	4,2	1,3
Gjeld	2 935	3 110	169	171	5	4	6,1	5,8
Utlån fra banker og kredittforetak	2 322	2 478	130	155	1	2	5,9	6,7
Utlån fra andre sektorer	455	467	34	12	0	0	8,0	2,6
Annen gjeld	158	166	5	4	4	3	3,6	2,7
Nettofordringer / nettofinansinvestering / netto gevinster mv	817	848	10	-26	66	57		
Memo								
Fordringer per innbygger, kroner	726 363	759 114					6,0	4,5
Gjeld per innbygger, kroner	568 245	596 535					5,1	5,0
Nettofordringer per innbygger, kroner	158 118	162 579					9,1	2,8
Fordringsrate, sesongjustert							292,3	295,9
Gjeldsrate, sesongjustert							227,2	231,1
Nettofordringsrate, sesongjustert							65,1	64,9

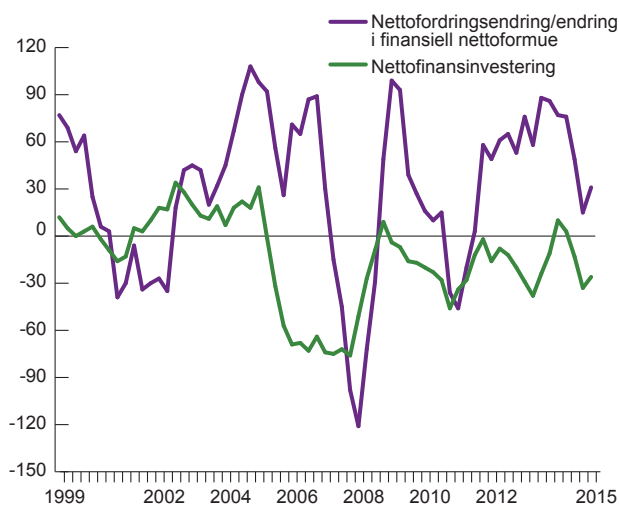
¹ Vekstratene er beregnet som transaksjoner i prosent av beholdninger ved utgangen av året før.

² Prosentendring i fordringer, gjeld og nettofordringer per innbygger fra året før.

³ Rater / andeler i prosent av disponibel inntekt for fordringer, gjeld og nettofordringer.

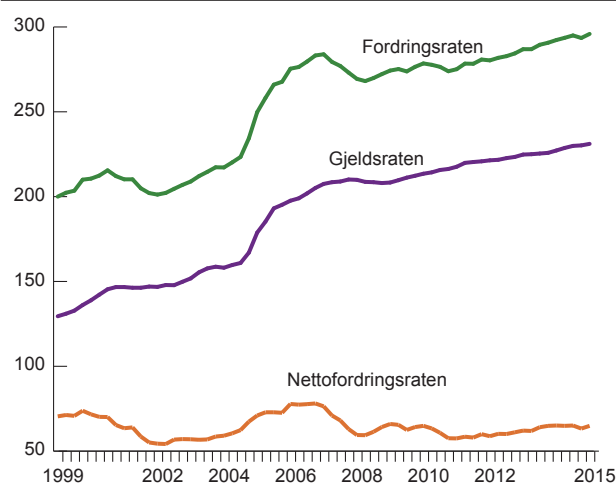
Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Figur 6.5. Husholdningene. Nettofinansinvesteringer og nettofordringsendring, sum fire siste kvartaler

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Figur 6.6. Husholdningene. Fordringer, gjeld og nettofordringer i prosent av disponibel inntekt, sesongjusterte tall

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

57 milliarder kroner. Den finansielle nettoformuen til husholdningene er beregnet til om lag 848 milliarder kroner ved utgangen av det siste året og dette utgjør 162 579 kroner per innbygger i Norge.

Gjeldsraten øker fortsatt

Endringene i husholdningenes fordrings- og gjeldsposisjoner illustreres også av utviklingen i fordrings- og gjeldsratene i figur 6.6 (sesongjusterte rater). Fordringsraten er foreløpig beregnet til 295,9 prosent

av disponibel inntekt ved utgangen av 2015 som er 3,6 prosentpoeng høyere enn ved utgangen av 2014. Det siste året økte gjeldsraten med 3,9 prosentpoeng, til 231,1 prosent. Dette førte til at nettofordringsraten falt med -0,2 prosentpoeng i løpet av 2015 til 64,9 prosent av disponibel inntekt ved utgangen året.

Utviklingen i gjeldsraten reflekterer at gjelda fortsatt øker raskere enn husholdningenes inntekter.

Anslaget ved utgangen 2015 er imidlertid beheftet med usikkerhet.

Innskuddsveksten avtar

Sammensetningen av husholdningenes fordringer ved utgangen av 2015 er illustrert i figur 6.7. I figuren er de finansielle instrumentene fordelt mellom seks objektsgrupper.

Objektsandelene er beregnet som prosentandeler av samlede fordringer som var 3 958 milliarder kroner ved utgangen av fjoråret.

Sedler, mynt og bankinnskudd har den nest høyeste andelen med 29 prosent. Bankinnskudd mv hadde

tidligere den høyeste andelen, men andelen har falt noe de siste 20 årene som følge av en lang periode med lavt rentenivå og et stadig bredere finansielt produktspekter som har gitt husholdningene nye muligheter for alternativ plassering av ledige midler. Utviklingen i Norge i årene etter finanskrisen tyder imidlertid på at husholdningene har vært forsiktige og har plassert ledige midler i trygge bankinnskudd fremfor å investere midlene i mer risikoutsatte finansielle instrumenter. Blant annet har bankinnskuddenes andel av de samlede fordringene vist en liten økning i den siste 7 årsperioden frem til utgangen av 2015.

Av tabell 6.3 framgår det at bankinnskuddene vokste med 6,0 prosent i 2015 (transaksjoner som prosent av

Boks 6.2. Om betydningen av arv og miljø for formue og investeringsadferd

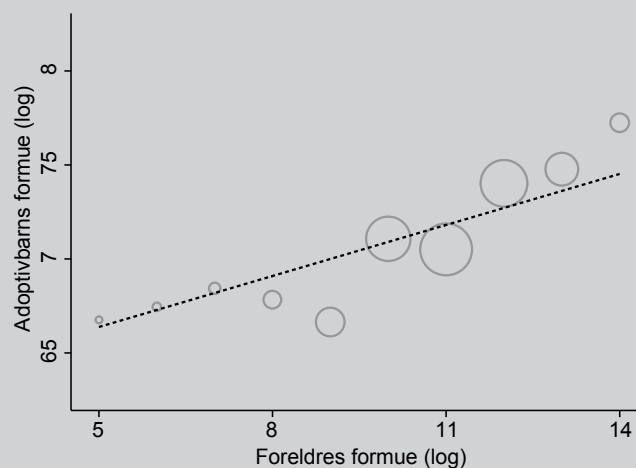
I litteraturen om intergenerasjonelle overføringer settes effektene av arv og miljø ofte opp mot hverandre. Den første forklarer at sammenhengen mellom generasjoner skyldes genetisk arv. Selv om et barn vokser opp adskilt fra sine biologiske foreldre, vil barnet påvirkes direkte gjennom den genetiske relasjonen til foreldrene. Den andre mekanismen handler om oppvekstmiljø. Foreldres handlinger og familiemiljøet påvirker i seg selv barns utfall, også når barna og foreldrene ikke er genetisk relatert (for eksempel ved adopsjon). Familiemiljøet kan virke gjennom at foreldre investerer i barns utdanning og dermed mulighet for å få en godt betalt jobb, som igjen gir økt formue, at barn lærer av foreldres holdninger til sparing og risiko, eller gjennom direkte overføring av formue, både i form av gaver og arv.

Frem til nå har intergenerasjonelle studier om formue og investeringsadferd i liten grad vært i stand til å separere effektene fra arv og miljø. Det gjør imidlertid ikke kunnskap om disse mekanismene mindre viktige. Artikkelen "Why do Wealthy Parents have Wealthy Children" studerer nærmere hvilken rolle familiebakgrunn spiller for barns tilegnelse av finansiell formue og investeringsadferd som voksne. Artikkelen studerer viktigheten av familiemiljø for barns formue og investeringsadferd. I studien brukes informasjon om adoptivbarn fra Korea, adoptert som spebarn til deres norske adoptivforeldre. Siden barna tilfeldig havner hos en på forhånd godkjent adoptivfamilie, er enhver relasjon mellom adoptivbarna og adoptivforeldrene drevet av forskjeller i oppvekstmiljø.

Figuren viser sammenhengen mellom foreldres formue på x-aksen og adoptivbarns formue på y-aksen (skalert med logaritmen). Samvariasjonen er positiv og viser at familiebakgrunn har stor innflytelse for barnas tilegnelse av formue som voksne, selv når man her har tatt vekk genetiske linken mellom foreldre og barn. Adopterte barn som vokser opp i familier med foreldre med formue på 10 prosent over gjennomsnittet vil forventes å oppnå formue som ligger 1 prosent over gjennomsnittet innen deres generasjon.

For å tolke effekten av familiebakgrunn estimeres effekten for adoptivbarn og deres ikke-adopterte søsken separat. Resultatene viser at formue overføres i noe mindre grad fra foreldre til adoptivbarn sammenlignet med barn som ikke er adoptert, mens finansiell risikoatferd avhenger i liten grad av genetisk forbindelse. Studien viser at effekten av foreldres formue på adoptivbarns formue ikke virker gjennom foreldres utdanningsnivå, husholdningens inntekt, størrelse på søskenflokk, eller hvor familien bor i oppveksten. Heller ikke direkte overføring av formue gjennom gaver eller arv, adoptivbarns utdanning eller arbeidsinntekt påvirker effekten av foreldres formue på barnas formue. En tolkning av dette er at miljøet barnet vokser opp i skaper ulikheter i formue og risikotaking, selv blant individer med samme økonomiske ressurser. Studien finner også at høyere finansiell risiko blant foreldrene reduserer adopterte barns sannsynlighet for å jobbe i offentlig og øker sannsynligheten for risikabel atferd på andre arenaer, for eksempel målt som antallet fartsbøter en person mottar.

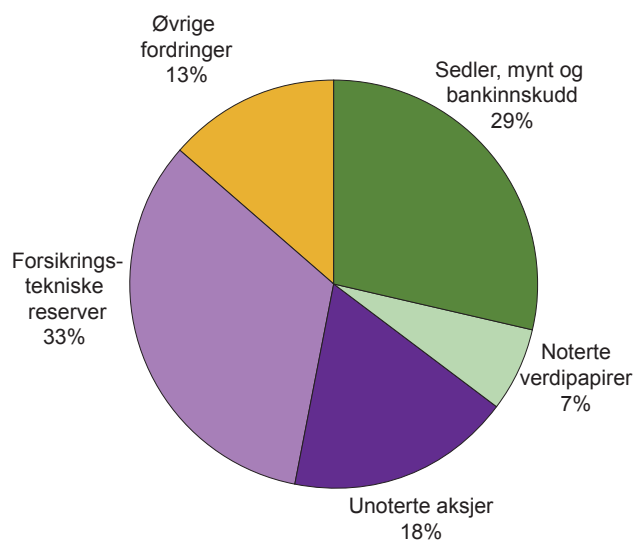
Genetisk arv har blitt sett på som en avgjørende faktor for både formuesoppbygging og finansiell risikotaking. Denne studien viser at også familiemiljøet i seg selv kan ha stor betydning for disse utfallene, selv når den genetiske relasjonen mellom foreldre og barn ikke er til stede.

Referanse

Fagereng, Andreas, Magne Mogstad og Marte Rønning (2015), "Why Do Wealthy Parents Have Wealthy Children?", Statistics Norway Discussion Paper.

Figur 6.7. Husholdningene. Fordringenes sammensetning ved utgangen av 2015. Prosentandeler av samlede fordringer

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

avslutningsbalansen i 2014). Dette er 1,7 prosentpoeng lavere enn i 2014, men høyere enn veksten i de samlede fordringene.

Reserver i livs- og pensjonsforsikring er størst

Den høyeste fordringsandelen har forsikringstekniske reserver med om lag 33 prosent av balanseverdien. De tekniske reservene omfatter både reserver i skadeforsikring og avsatte midler i livs- og pensjonsforsikringer utenom statens pensjonskasse og folketrygden. Statens pensjonskasse og folketrygden er ikke-fonderte ordninger, som administreres av statsforvaltning, og hvor inntektene og utgiftene inngår i statsregnskapet.

Husholdningenes forsikringstekniske reserver er sammensatt av tre komponenter. Reservene i skadeforsikring består av forhåndsbetalt premie og ikke-avsluttede skadeoppgjør hvor kundene har fordringer på selskapene i form av erstatninger som ennå ikke er utbetalt.

Typiske skadeforsikringskontrakter er bolig- og innboforsikringer samt forsikringer tilknyttet varige konsumgoder som privatbiler og småbåter. Disse reservene utgjør en liten andel av de totale reservene på husholdningenes konto (3 prosent) og er fordringer mot skadeforsikringselskapene.

De forsikringstekniske reservene i livs- og pensjonsforsikring består av individuelle og kollektive reserver og utgjør henholdsvis 10 og 87 prosent av de totale forsikringstekniske reservene. I finansregnskapet registreres reservene som husholdningenes fordringer mot livsforsikringselskaper og pensjonskasser. De individuelle reservene dekker opptjente rettigheter i individuell livrente-, livs- og pensjonsforsikring, mens de kollektive reservene dekker opptjente rettigheter i de fonderte tjenestepensjonsordningene. De fonderte tjenestepensjonene omfatter ytelsesbaserte og innskuddsbaserte ordninger for ansatte i kommuneforvaltningen og

i næringslivet. Kollektive reserver har økt sin andel de siste 20 årene og utviklingen kan i vesentlig grad forklares av den demografiske utviklingen. En voksende gruppe «påtroppende pensjonister» har bidratt til en betydelig økning av reservene gjennom opptjening av rettigheter i tjenestepensjonsordningene.

Veksten i reservene er beregnet til 5,5 prosent i 2015 som er ned fra 7,4 prosent i 2014. De forsikringstekniske reservene viser imidlertid høyere vekst enn de samlede fordringene.

Unoterte aksjer utgjorde 18 prosent av fordringene ved utgangen av 2015. De unoterte aksjene representerer husholdningenes eierandeler i «den store underskogen» av små og mellom store selskaper i næringslivet. Blant selskapene i denne gruppen finner vi også familieeide holdingselskaper som forvalter betydelige eierinteresser og aksjeposter i store konsern og lignende eierstrukturer. Eierne av unoterte aksjer er i stor grad konsentrert i et mindre antall husholdninger med høye inntekter og høy formue.

Investeringer i noterte verdipapirer uteblir

Noterte verdipapirer omfatter sertifikater, obligasjoner, noterte aksjer og verdipapirfondsandeler. En verdipapirandel på 7 prosent av samlede fordringer er en beskjeden andel, også når vi sammenligner med andre land. For eksempel var tilsvarende andeler for husholdningene i Sverige og Danmark er henholdsvis 15 og 12 prosent (2014). Forholdet reflekterer at norske husholdningers investeringer i verdipapirer har vært svært beskjedne de siste årene. Selv om vekstratene for omsettelige gjeldspapirer og verdipapirfondsandeler i 2015 er høye (jfr. tabell 6.3) er de investerte beløpene (netto kjøpene) beskjedne. For aksjer har utvikling vært negativ både i 2014 og 2015. Men nettokjøp av noterte aksjer er anslått til knapt 0,4 milliarder kroner i 2015 som er en økning fra året før da husholdningene netto solgte noterte aksjer for 3,5 milliarder kroner.

Øvrige fordringer har en andel på 13 prosent av fordringene totalt. Øvrige fordringer omfatter utlån fra husholdningene, eierandeler i andre selskaper enn aksjeskaper, finansiell verdi av fast eiendom i utlandet, skattefordringer og andre kortsiktige fordringer. Det er særlig skattefordringene og verdien av fast eiendom i utlandet som trekker andelen opp (50 prosent av øvrige fordringer).

Gjeldsveksten har avtatt

Husholdningenes samlede gjeld utgjorde 3110 milliarder kroner ved utgangen av 2015. Gjeldsoptaket det siste året var på linje med gjeldsoptaket i 2014, men gjeldsveksten ble beregnet til 5,8 prosent ved utgangen av året. Dette er 0,3 prosentpoeng lavere enn den beregnede gjeldsveksten i 2014. Figur 6.8 viser at gjeldsveksten, etter finanskrisen, nådde et foreløpig toppunkt i 4. kvartal 2012 og at den har avtatt etter dette. I 2015 har gjeldsveksten ligget i overkant 6 prosent i de tre første kvartalene, men falt mot slutten av året.

Figur 6.8. Husholdningene. Vekst siste fire kvartaler i samlet gjeld. Prosent

Utviklingen reflekteres i vekstraten for lån med pant i bolig som er beregnet til 6,4 prosent både i 2014 og 2015. Veksten i boliglånene lå i underkant av 7 prosent i 2015 i de tre første kvartalene, men falt mot slutten av året på samme måte som den samlede gjeldsveksten.

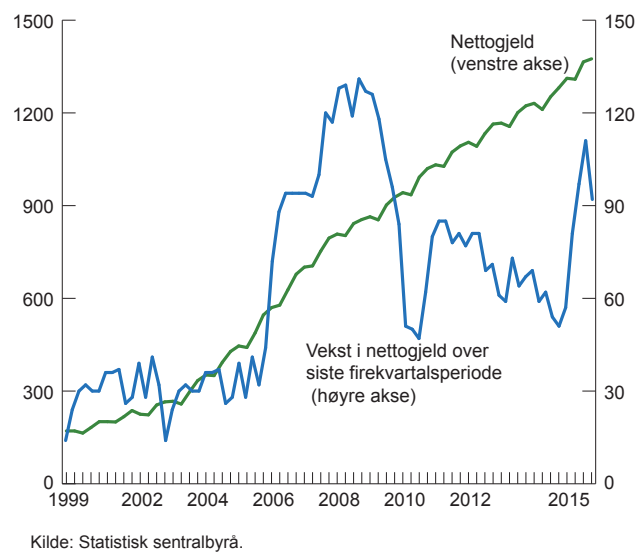
Gjeldsveksten påvirkes blant annet av renteutviklingen og av utviklingen i boligmarkedet. I gjennomsnitt falt rentene på nye boliglån til husholdningene med 0,95 prosentpoeng til 2,53 prosent i løpet av 2015, samtidig som boligprisene steg med 4,6 prosent. Begge faktorene taler isolert sett for høy gjeldsvekst i 2015. I tillegg vil gjeldsveksten avhenge av tilgangen på kreditt. I følge Norges Banks utlånsundersøkelser endret bankene i liten grad sin kredittpraksis overfor husholdningene i første halv år 2015 og bankene rapporterte om høyere låneetterspørsel. I andre halvår strammet bankene inn sin kredittpraksis og låneetterspørselen fra husholdningene falt.

Veksten i nettogjelden til banker og kredittforetak tiltar

Banker og kredittforetak er de to enkeltsektorene med de største fordringsforholdene overfor husholdningene. Banksektoren (banker og kredittforetak) har alltid vært den viktigste kredittkilden for husholdningene og forholdet illustreres av banksektorens andel av husholdningenes total gjeld som er beregnet til nesten 80 prosent ved utgangen av 2015. Tradisjonelt har norske husholdninger også hatt en stor andel av sin finansielle formue i bankinnskudd og gjennom dette har husholdningene i makro finansiert en betydelig andel av sin egen låneetterspørsel hos finansinstitusjonene i sektoren.

Husholdningenes nettogjeld til banksektoren kan beregnes som lån pluss annen gjeld fratrukket bankinnskudd pluss andre fordringer. Nettogjelda til banksektoren er beregnet til 1375 milliarder kroner ved utgangen av 2015. Nettogjelda økte med 94 milliarder kroner

Figur 6.9. Husholdningene. Nettogjeld til banker og kredittforetak og vekst i nettogjelden. Milliarder kroner

det siste året. Til sammenligning økte nettogjelda med 58 milliarder kroner i 2014. Utviklingen er illustrert i figur 6.9 og forklares av at økningen i bankinnskuddene avtok fra 2014 til 2015, mens økningen i utlånene til husholdningene tiltok sammenlignet med året før.

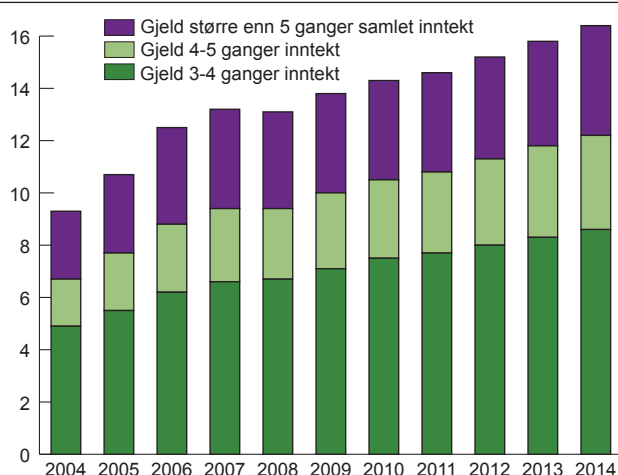
Utvikling i gjeldens fordeling på ulike husholdningsgrupper

Gjeldsbelastningens fordeling er viktig for å kartlegge husholdningenes sårbarhet i forhold til renteøkninger. Informasjon om hvordan gjelden fordeler seg hentes fra inntektsstatistikken, og bygger på opplysninger fra ligningen. De siste tallene er fra 2014.

Stadig flere husholdninger har en relativt høy gjeldsgrad. I tiårsperioden 2004-2014 økte gjennomsnittlig samlet inntekt for husholdningene med 58 prosent i nominell verdi, mens gjelden i samme periode økte med 96 prosent. I 2004 hadde 22 prosent av husholdningene en gjeld som var minst dobbelt så stor som samlet husholdningsinntekt før skatt. Denne andelen økte til 31,7 prosent i 2014. Andel husholdninger hvor gjelden utgjorde mer enn tre ganger samlet inntekt har økt fra 9,3 prosent til 16,4 prosent i tiårsperioden. I 2004 var 18,9 prosent av husholdningene gjeldfrie. Denne andelen har sunket gradvis til 16 prosent i tiårsperioden.

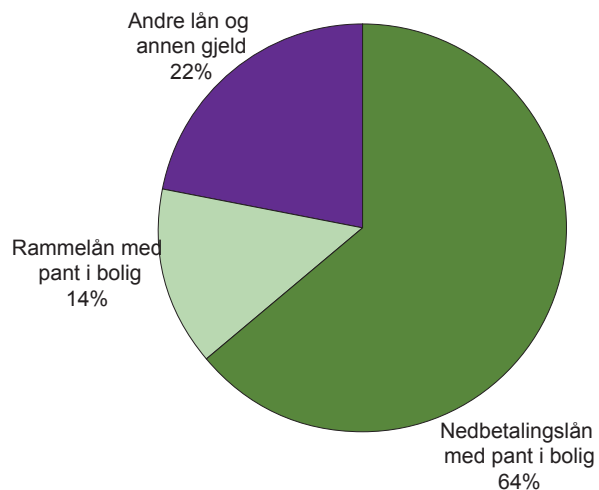
Den yngre delen av befolkningen har høyest gjeld i forhold til inntekt. Dette skyldes både låneatferd og inntektsnivå. De yngre tar opp stor gjeld til førstegangs boligkjøp, samtidig som yrkesinntekten er lavest i begynnelsen av yrkeslivet. Studenter er holdt utenfor i denne statistikken. Andelen husholdninger med gjeld som er større enn tre ganger inntekten har økt mest for yngre par, par med små barn og aleneforeldre. Blant husholdningstypene med høyest gjeldsbelastning finner vi par med barn under 6 år, par uten barn der hovedinntektstakeren er under 30 år, samt aleneforeldre med barn 6-17 år. Innenfor disse husholdningstypene hadde

Figur 6.10. **Andel husholdninger med samlet gjeld større enn 3 ganger samlet inntekt. 2004 – 2014. Prosent**

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Figur 6.11. **Husholdningene. Gjeldens sammensetning ved utgangen av 2015. Prosentandeler av total gjeld**

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

omtrent 30 prosent en gjeld som utgjorde mer enn tre ganger inntekten.

Blant husholdninger hvor hovedinntektstakeren er under 45 år, hadde 24,6 prosent av husholdningene en gjeld som utgjorde mer enn tre ganger inntekten i 2014. Tilsvarende andel var 13,9 prosent ti år tidligere. Blant husholdninger hvor hovedinntektstaker er over 55 år, hadde 4,4 prosent gjeld som var mer enn tre ganger inntekten i 2004. Denne andelen har økt til 8,3 prosent i tiårsperioden.

Rammelån med pant i bolig stagnerer

Lån med pant i bolig utgjorde 2436 milliarder kroner ved utgangen av 2015. Dette representerer en andel på vel 78 prosent av husholdningenes samlede gjeld, en andel som har økt fra om lag 63 prosent i 1995. Lån med pant i bolig er enten nedbetalingslån eller rammelån.

De siste årene har nedbetalingslån med pant i bolig økt sin andel av boliglånene, mens lån med fleksible betjeningsbetingelser har redusert sin andel. Figur 6.11 viser at nedbetalingslånene andel utgjorde 64 prosent av husholdningenes samlede gjeld ved utgangen av 2015.

Rammelånene skiller seg fra nedbetalingslånene ved at de er fleksible med hensyn til betaling av renter og avdrag. Dette har blant annet gjort rammelånene til en attraktiv finansieringskilde for kjøp av varige konsumgoder som for eksempel biler og fritidsbåter. Rammelånene utgjorde bare 2 prosent av samlet gjeld i 2005, mens andelen var nesten 19 prosent ved utgangen av 2011. De siste årene har imidlertid veksten i utestående rammelån stoppet opp og ved utgangen av 2015 summerte rammelånene seg til 448 milliarder kroner som er 6 milliarder kroner lavere ved utgangen av 2011. Dette førte til at rammelånenes andel av samlet gjeld falt til om lag 14 prosent ved utgangen 2015.

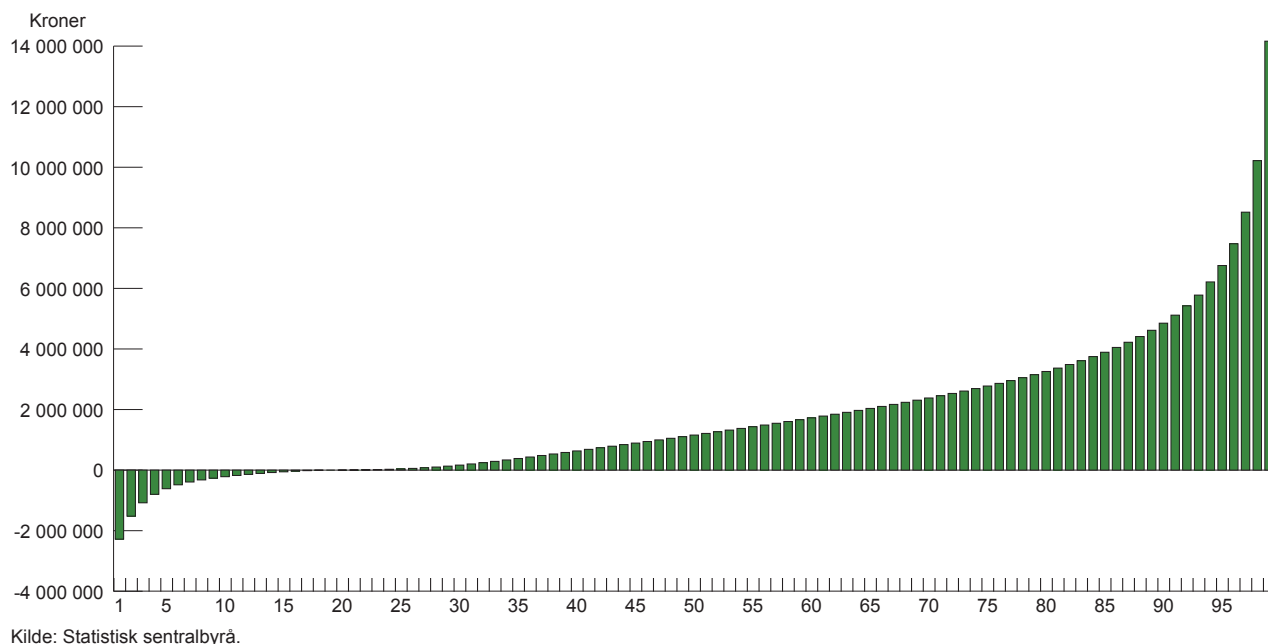
Husholdningenes realformue

Norske privathusholdningers realkapital hadde ved utgangen av 2014 en beregnet markedsverdi på 5 590 milliarder kroner i følge SSB sin inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger. Denne kapitalen består først og fremst av boliger. I 2014 hadde boligene til norske privathusholdninger en antatt markedsverdi på 5 179 milliarder kroner. Dette var en økning på 3,9 prosent fra 2013, da samlet beregnet markedsverdi utgjorde 4 985 milliarder kroner. 67,6 prosent av privathusholdningene hadde i 2014 en primærbolig (boligen der boligeier er folkeregistrert bosatt) med en antatt markedsverdi på til sammen 4 640 milliarder kroner. Andelen husholdninger som eier en sekundærbolig, det vil si en ekstra bolig i tillegg til den man bor i, gikk ned fra 10,8 prosent i 2013 til 10,4 prosent i 2014. Beregnet markedsverdi for disse sekundærboligene (fritidseidommer holdt utenfor) utgjorde nesten 539 milliarder kroner i 2014. 67 prosent av husholdningenes bruttoformue, summen av all formue før fratrekk av gjeld, var boligformue i 2014. Dette er en noe lavere andel sammenlignet med året før.

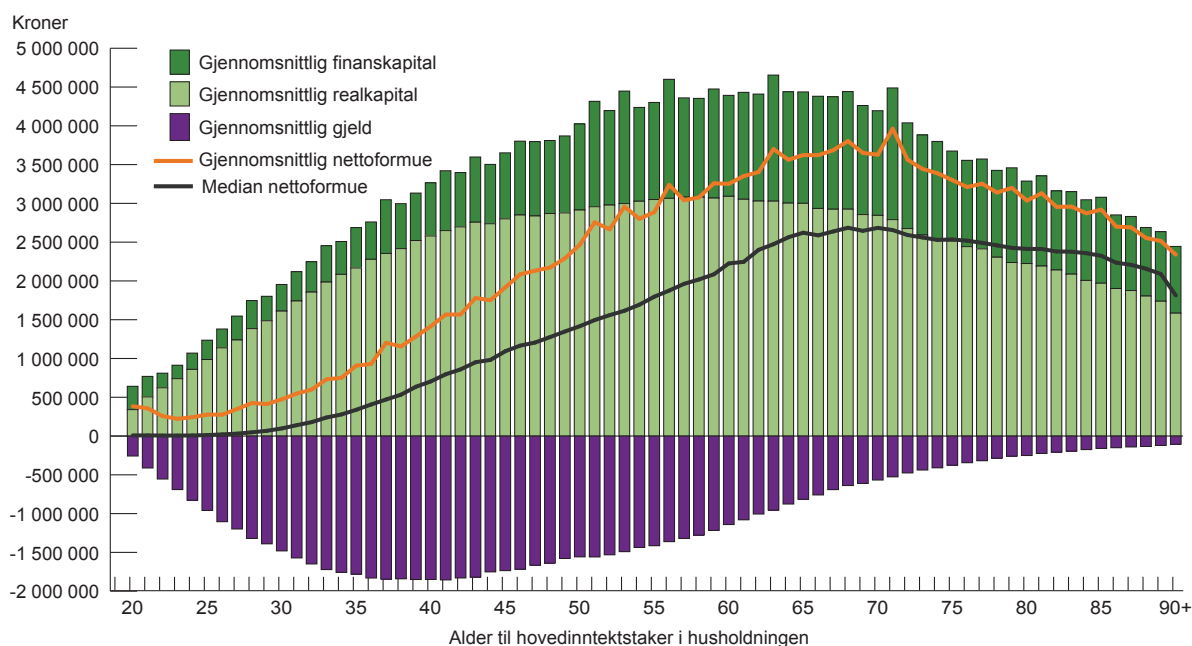
Basert på beregnet markedsverdi av landets boliger, hadde husholdningene en gjennomsnittlig nettoformue på 2 136 000 kroner i 2014. Norske husholdninger har hatt en betydelig økning i nettoformuen de siste årene, framfor alt som følge av sterk vekst i boligprisene. Fra 2010 til 2014 økte gjennomsnittlig nettoformue for alle husholdninger med 16,5 prosent målt i faste priser.

Figur 6.12 viser fordelingen av nettoformue når beregnede markedsverdier på boliger benyttes istedenfor ligningsverdier. Mer enn halvparten av norske privathusholdninger, 52 prosent, hadde i 2014 en nettoformue på mer enn 1 million kroner. 36 prosent av husholdningene hadde mer enn to millioner kroner i nettoformue, mens 15 prosent hadde en nettoformue som oversteg 4 millioner kroner. Drøyt to prosent av norske privathusholdninger hadde i 2014 en nettoformue på mer enn 10 millioner kroner.

Figur 6.12. Fordeling av nettoformue når beregnet markedsverdi på egen bolig inkluderes. Persentiler. 2014

Figur 6.13. Husholdningenes formue og gjeld etter alder til hovedinntektstaker. 2014

Nettoformuen er svært skjevt fordelt blant husholdningene. I 2014 eide tidelen av husholdningene med høyest beregnet nettoformue over halvparten (50,2 prosent) av all nettoformue. De 1 prosent rikeste husholdningene eide 19 prosent, mens de rikeste 0,1 prosent – til sammen 2 300 husholdninger – eide 8,8 prosent av all formue. Formuesfordelingen har blitt noe skjevare de siste årene. I 2012 eide tidelen med høyest beregnet nettoformue 48,8 prosent av all formue, og denne andelen økte til 49,5 prosent i 2013. De 1 prosent mest formuende husholdningene eide i 2012 og 2013 henholdsvis 18,1 og 18,3 prosent av totalformuen. Den økte formueskonsentrasjonen i toppen av

fordelingen henger blant annet sammen med en økning i verdiene på aksjer, andeler i fond og andre verdipapirer. Husholdningene med de høyeste formuene har gjennomgående plassert en høyere andel av sin formue i finanskapital.

Husholdningenes nettoformue stiger jevnt med alderen til hovedinntektstakeren i husholdningen. For de unge under 30 år er median nettoformue under 100 000 kroner (se figur 6.13). Deretter stiger nivået betydelig fram til hovedinntektstakeren er rundt 70 år. Blant disse var median nettoformue på om lag 2,7 millioner kroner i 2014, og medianen fortsetter å ligge godt over

Tabell 6.4. Husholdningenes formue etter inntekt. 2014. Prosent

	Milliarder kroner	Desiler - inntekt etter skatt per forbruksenhet (EU)										Øverste 105 prosent		Øverste 0,1 prosent
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Beregnet realkapital	5 590,1	2,9	4,3	6,1	7,7	9,0	10,2	11,4	12,8	14,8	20,9	12,1	3,2	0,5
Herav:														
Beregnet markedsverdi primærbolig	4 640,0	2,8	4,6	6,5	8,2	9,5	10,7	11,7	12,9	14,5	18,5	10,2	2,4	0,3
Beregnet markedsverdi sekundærbolig	538,7	3,7	3,2	4,1	5,1	6,2	7,5	9,2	11,8	16,4	33,0	21,4	6,7	1,1
Bruttofinanskapital i alt	2 139,7	10,7	3,4	4,1	5,0	5,5	6,3	7,3	8,8	11,6	37,3	28,9	16,4	6,4
Herav:														
Bankinnskudd i innenlandske banker	988,1	3,5	5,2	6,7	7,8	8,6	9,3	10,2	11,6	13,8	23,5	14,8	5,3	1,4
Andeler i aksje-, obligasjons- og pengemarkedsfond	133,9	3,8	2,6	3,7	5,0	6,1	7,3	8,9	11,1	15,0	36,5	25,7	10,8	2,9
Aksjer og andre verdipapirer	813,0	20,9	1,5	1,4	2,0	2,1	2,7	3,7	5,1	8,3	52,4	44,8	29,7	12,5
Beregnet bruttoformue	7 729,8	5,1	4,1	5,5	7,0	8,0	9,1	10,2	11,7	13,9	25,4	16,7	6,9	2,1
Sum gjeld	2 819,0	2,7	3,2	4,9	6,8	8,6	10,3	11,9	13,6	15,9	22,2	12,8	3,6	0,6
Beregnet nettoformue	4 910,8	6,5	4,5	5,9	7,1	7,7	8,4	9,3	10,6	12,8	27,3	19,0	8,8	3,0
Antall husholdninger	2 298 922	229 894	229 894	229 890	229 891	229 894	229 894	229 890	229 891	229 892	229 892	114 947	22 989	2 298

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

2 millioner kroner blant personer i 70- og 80-årene. Først blant de aller eldste husholdningene (hovedinntektstaker 90 år og eldre) ligger medianverdien for nettoformue under 2 millioner kroner.

For yngre husholdninger utgjør verdien av egen bolig det meste av bruttoformuen, mens blant de eldre er også finansformuen viktig. Blant husholdninger hvor hovedinntektstakeren er i begynnelsen av 20-årene til i midten av 40-årene utgjør boligens verdi om lag 80 prosent av bruttoformuen, mens for de i 60-årene og eldre er denne andelen under 70 prosent.

Som det går fram av tabell 6.4 er det en nær sammenheng mellom inntekt og formue. I denne tabellen er inntekten korrigert for ulik husholdningsstørrelse og ulik sammensetning, og deretter delt inn i ti like store grupper (desiler). Statistikken viser at husholdninger med høyt inntektsnivå ofte har en høy nettoformue. Tidelen husholdninger med høyest inntekt eide 27,3 prosent av all nettoformue i 2014, mens de ti prosent av husholdningene med lavest inntekt disponerte 6,5 prosent av all nettoformue det året.

Nesten halvparten (46 prosent) av primærboligenes antatte markedsverdi disponeres av de tre øverste inntektsdesilene blant husholdningene. Tidelen med høyest inntekt disponerer alene nesten 19 prosent. Dette er samme andeler som i de to foregående årene. Sekundærboliger er enda mer skjevfordelt. En tredel av den beregnede markedsverdien til disse boligene tilhører husholdningene i øverste inntektsdesil. Husholdningenes gjeld viser en tilsvarende fordeling. Husholdningene i de tre øverste inntektsdesilene har,

som i de to foregående årene, nesten 52 prosent av all gjeld. Øverste inntektsdesil har alene drøyt 22 prosent av all gjelden til privathusholdningene i 2014.

Finanskapitalen til norske husholdninger er mer ulikt fordelt enn realformuen. Spesielt gjelder dette aksjer og andre verdipapirer hvor 52,4 prosent av formuesverdien i 2014 eies av tidelen med høyest inntekt. Dette tilsvarer 426 milliarder kroner. De 0,1 prosent med aller høyest inntekt, om lag 2 300 husholdninger, eide alene 12,5 prosent av denne finanskapitalen i 2014 – til sammen nærmere 102 milliarder kroner. Men denne type formue tilfaller også i stor grad husholdninger med lave inntekter. Tidelen med aller lavest inntekt eide i 2014 drøyt en femdel av den totale formuesverdien til aksjer og andre verdipapirer blant privathusholdningene (om lag 170 milliarder kroner). Til tross for lavt rentenivå er bankinnskudd i innenlandske banker fortsatt største formuespost blant privathusholdningenes finanskapital med til sammen 988 milliarder kroner i 2014. Nesten halvparten (48,9 prosent) eies av husholdningene i de tre øverste inntektsdesilene.